

به توافق خوش بین نیستیم

گیدعون ساعر، وزیر امور خارجه اسرائیل درباره احتمال توافق هسته‌ای جدید ایران گفت: شرایط متفاوت است. در کاخ سفید، رئیس جمهوری قاطع‌تر داریم. ایران نیز دولت جدیدی دارد و اروپایی‌ها چشمانشان را باز کرده‌اند؛ هم به دلیل جنگ اوکراین که کمک‌های تهران به روسیه را آشکار کرد، و هم به دلیل حملات مستقیم ایران علیه ما در آوریل و اکتبر ۲۰۲۴ که نشان داد نیروهای نیابتی آن مانند حماس و حزب‌الله چه توانایی‌هایی دارند؛ به‌ویژه از هفتم اکتبر (عملیات «طوفان الاقصی») از سوی حماس علیه اراضی اشغالی) به بعد. ساعر افزود: دیگر نیازی نیست ماهیت تجاوزگری ایران را توضیح دهیم. امروز همه یک سوال دارند: اگر آن‌ها بدون سلاح هسته‌ای این کارها را کردند، با داشتن چتر هسته‌ای چه خواهند کرد؟ به همین دلایل، انتظار دارم جامعه بین‌المللی مصمم‌تر عمل کند. البته این به معنای خوش‌بینی من نسبت به احتمال دستیابی به توافق نیست، چراکه شکاف بین دیدگاه آمریکا و ایران همچنان بسیار گسترده است.

از آمریکا تبعیت نکنید

«اسماعیل بقائی»، سخنگوی وزارت امور خارجه، استفاده «ایزرا» برخی کشورهای غربی به‌ویژه بریتانیا و آلمان از شورای حقوق بشر «برای تحمیل دیدگاه‌های سیاسی خود علیه ایران» را موجب «خندش‌دار شدن جایگاه و اعتبار این کشور و اخلاص در روند‌های مبتنی بر همکاری و هم‌افزایی بین کشورها در مورد حقوق بشر» دانست و به بریتانیا و آلمان و دیگر بانیان غربی قطعنامه ضدایرانی توصیه کرد «برای اثبات صداقت خود در ارزیابی نگرانی نسبت به وضعیت حقوق بشر در ایران، تبعیت از آمریکا در اعمال تحریم‌های غیرقانونی و ضد انسانی علیه ملت ایران - که جملگی مصداق جنایت علیه بشریت است - را متوقف نمایند». بقائی با ابراز تاسف از «تداوم سوءاستفاده» بریتانیا، آلمان و برخی دیگر از کشورهای غربی از سازوکارهای حقوق بشری برای اعمال فشار سیاسی علیه کشورهای در حال توسعه، اقدام این دو کشور در پیشگامی برای صدور قطعنامه‌ای ضد ایرانی در شورای حقوق بشر را محکوم کرد.

خویشان دار باشید

دیمیتری پسکوف، سخنگوی کرملین گفت: روسیه در حال حاضر مشغول احیای روابط با ایالات متحده است، اما ایران نیز شریک و متحد ما است که با آن روابط توسعه‌یافته و چندبعدی داریم. پسکوف در ادامه تأکید کرد: مشکل پرونده هسته‌ای ایران تنها باید از راه‌های سیاسی، دیپلماتیک و مسالمت‌آمیز حل شود و همه طرف‌ها باید در این زمینه خویشان‌داری مطلق داشته باشند. پیش از این نیز سرگئی ریابکوف، معاون وزیر امور خارجه روسیه با محکوم کردن اظهارات ترامپ گفت: روسیه آماده است که قبل از آنکه دور شود به آمریکا و ایران کمک کند تا به یک توافق منطقی دست یابند. وی تهدیدها و اوتیماتوم‌های رئیس‌جمهور آمریکا علیه ایران را ترفندی از سوی ترامپ برای تحمیل اراده خود به طرف ایرانی دانست و اظهار کرد: این رویکرد رئیس‌جمهور آمریکا تنها به پیچیده‌تر شدن اوضاع خواهد انجامید.

در سطح بین‌المللی، از عدم موضع‌گیری اتحادیه اروپا علیه لفاظی‌های تحریک‌آمیز مقام‌های آمریکا که بدون تردید تهدیدکننده صلح و امنیت بین‌المللی محسوب می‌شود، انتقاد کرد.

تهدید به تغییر دکترین هسته‌ای

همزمان با افزایش تهدیدهای آمریکا نسبت به ایران و اظهارات مقام‌های آمریکایی در مورد احتمال اقدام نظامی علیه ایران، علی لاریجانی، مشاور رهبر ایران تهدید کرد که در صورت اقدام نظامی علیه ایران، سیاست هسته‌ای ایران تغییر خواهد کرد. این نخستین بار نیست که شخصیت‌های برجسته ایرانی چنین تهدیدی را در خصوص تغییر دکترین هسته‌ای ایران بیان می‌کنند. پیش از این نیز سیدکمال خرازی، وزیر خارجه پیشین ایران و مشاور رهبر ایران چنین اظهاراتی را مطرح کرده بود. علی اکبر صالحی، وزیر خارجه پیشین و رئیس پیشین سازمان انرژی اتمی هم در سخنانی خبر داده بود که ایران توانایی لازم برای ساخت سلاح هسته‌ای را در اختیار دارد، اما تصمیمی برای ساخت سلاح هسته‌ای ندارد. علی لاریجانی، رئیس پیشین مجلس شورای اسلامی و مذاکره‌کننده پیشین هسته‌ای ایران که اکنون مشاور مقام‌عظم رهبری است، در تازه‌ترین اظهارنظر خود گفت: «اگر آمریکا یا اسرائیل به بهانه هسته‌ای ایران را بمباران کنند، ایران مجبور خواهد شد به سمت تولید بمب اتم برود. مردم فشار خواهند آورد که به سمت ساخت بمب اتم برویم. ترامپ در نامه تهدید کرده همانطور که در صحبت‌های این روزهایش تهدید هست. احتمال عملی کردن تهدیدها علیه ایران کم است، چه نفعی با حمله به ایران می‌برند؟ کار نظامی علیه ایران بدون تبعات نیست؟ حرف‌های آمریکایی‌ها را نمی‌توان دقیق ارزیابی کرد. چراکه به مسئله هسته‌ای ایران حرف بی‌حساب می‌زنند، چراکه مردم فشار می‌آورند.»

موضع اروپا در قبال ایران

مقام‌های اروپایی هم‌زمان با نزدیک شدن به ضرب‌الاجل اقتضای قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد که قطعنامه‌های پیشین تحریمی علیه ایران را لغو کرده است، بیش از پیش نسبت به احتمال رویارویی نظامی با ایران و بسته شدن پنجره تعامل دیپلماتیک با تهران هشدار می‌دهند. وزیر خارجه فرانسه در اظهاراتی با بیان اینکه فقط چند ماه تا پایان توافق سال ۲۰۱۵ با ایران فرصت داریم، ادعا کرد: «فرصت دست‌یابی به یک توافق جدید برای مهار برنامه هسته‌ای ایران رو به اتمام است.» به گزارش رویترز، ژان نوتل بارو در جریان سخنرانی خود در جلسه استماع پارلمان این کشور ادعا کرد که در صورت دست‌نیافتن به یک توافق هسته‌ای جدید با ایران، رویارویی نظامی اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد. پیش از این امانوئل مکران رئیس‌جمهور فرانسه و وزرای کلیدی دولت فرانسه به همراه تعدادی کارشناس در مورد ایران و برنامه هسته‌ای اش و تنش رو به گسترش بین تهران و ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا جلسه‌ای تقریباً اضطراری برگزار کرده بودند.

اختلاف‌های ایران و آژانس

در شرایطی که نزدیک به شش ماه به ضرب‌الاجل اقتضای قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد باقی مانده است و سه کشور اروپایی طرف برجام، بریتانیا، فرانسه و آلمان تهدید کرده‌اند در صورت نرسیدن به یک توافق هسته‌ای برای مهار برنامه هسته‌ای ایران و پاسخگویی به نگرانی‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، مکانیسم حل اختلاف برجام برای بازگرداندن قطعنامه‌های پیشین شورای امنیت را کلید می‌زنند، رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی اعلام کرد که قصد دارد به زودی به تهران سفر کند. رافائل گروسی که در هفته‌های گذشته تأکید کرده بود از توافق هسته‌ای برجام چیزی باقی نمانده است، اعلام کرد که ماه آینده به ایران سفر خواهد کرد. گروسی در حاشیه یک نشست در آرژانتین به خبرنگار تاس گفت: «تاریخ دقیقی هنوز مشخص نشده، اما در حال بررسی احتمال سفر در ماه مه هستیم. شاید در هفته‌های آینده انجام شود.» وی همچنین در پاسخ به این پرسش که آیا سفر به تهران می‌تواند زودتر، یعنی در ماه آوریل صورت گیرد؟ اظهار داشت: «احتمالاً هست.» گروسی پیش‌تر اعلام کرده بود که سفر آتی او به تهران در راستای اجرای مفاد قطعنامه شورای حکام و به‌منظور تهیه یک گزارش جامع درباره برنامه هسته‌ای ایران انجام خواهد شد. وی هفته گذشته در گفت‌وگو با شبکه بلومبرگ تصریح کرد: «ما در مقطعی بسیار مهم قرار داریم [....] من در نوامبر گذشته در تهران بودم، با رئیس‌جمهور، مقامات ارشد از جمله وزیر امور خارجه دیدار کردم و ممکن است به‌زودی دوباره به ایران سفر کنم.» مدیرکل آژانس در گفت‌وگویی که هفته گذشته با سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران داشت، به‌صورت رسمی درخواست سفر به تهران را مطرح کرد که با موافقت اصولی ایران مواجه شد. بنابر اعلام طرف ایرانی، قرار است به‌منظور حصول اطمینان از ثمربخشی این سفر، جزئیات مربوط به محورهای گفت‌وگو و چارچوب اجرایی آن در روزهای آینده از طریق مجاری دیپلماتیک میان دو طرف هماهنگ و نهایی شود.

نکنیم، این کشور بمباران خواهد شد. این کشور به شیوه‌ای بی‌سابقه بمباران خواهد شد.» ترامپ که به اظهارات تهدیدآمیز خود برای کسب بیشترین امتیاز مشهور است، در ادامه تصریح کرد: «مقامات ایرانی و آمریکایی در حال مذاکره هستند.» پیش از این اظهارات، مایک والتز، مشاور امنیت ملی رئیس‌جمهور آمریکا هم ادعا کرده بود که در مقابل ایران همه گزینه‌ها روی میز است. وی گفته بود: «همه گزینه‌ها روی میز است. اما ایران باید سخنان رئیس‌جمهور را کامل بشنود. میزان حمایت ایران از حوثی‌ها، حزب‌الله و دیگر گروه‌های ستیزه‌جو غیرقابل قبول است.» والتز تأکید کرد: «همه گزینه‌ها برای جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای روی میز است.» والتز افزود: «این مسئله همه برنامه‌های ایران، یعنی برنامه موشکی، تأسیسات غنی‌سازی و تسلیحاتی ایران را شامل می‌شود. آن‌ها می‌توانند این تأسیسات را به نحوی که قابل راستی‌آزمایی باشد، تسلیم و رها کنند یا ایران می‌تواند با عواقب تصمیمات خود روبرو شود. در هر صورت نمی‌توانیم جهانی داشته باشیم که در آن ایران کشوری هسته‌ای باشد. نمی‌توانیم رقابتی هسته‌ای در منطقه شکل بگیرد.» مشاور امنیت ملی کاخ سفید همچنین ادعا کرد: «رئیس‌جمهور آمریکا راه خروجی به ایران پیشنهاد کرده است. اما ترامپ مصمم است تا از این مسئله به هر نحوی جلوگیری کند. نمی‌توانیم اجازه دهیم دنیا توسط کشوری تندرو تهدید شود. ایران تهدیدی علیه اسرائیل و کشورهای منطقه است. آن‌ها نباید به توانایی حمله به آمریکا دست پیدا کنند.»

در طول هفته گذشته آمریکا حضور نظامی خود را در اطراف ایران به شکل چشمگیری افزایش داده است و ارتش آمریکا مجموعه‌ای از جنگنده‌های اف-۳۵، بمب‌افکن‌های ب-۲ و سامانه‌های دفاع هوایی پاتریوت را به منطقه اعزام کرده‌اند. آمریکا همچنین یک ناو هواپیمابر جدید هم به منطقه فرستاده است. اسماعیل بقائی در مطلبی در شبکه اجتماعی ایکس در واکنش به تازه‌ترین اظهارات ترامپ در خصوص بمباران ایران نوشت: «تهدید صریح ایران به بمباران توسط رئیس‌یک کشور به مثابه تقابل آشکار با ذات و جوهره صلح و امنیت بین‌المللی است.» وی افزود: «چنین تهدیدی نقض فاحش منشور ملل متحد و پشت‌پازدن به رژیم پادمان‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی است.» سخنگوی وزارت خارجه خاطرنشان کرد: «خشونت، خشونت می‌آورد و صلح، صلح می‌آفریند. ایالات متحده می‌تواند انتخاب کند... همراه با آثار و تبعاتش...»

سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه ایران در گفت‌وگو با کاسپارولد کمپ، وزیر خارجه هلند، نسبت به بی‌توجهی اروپا نسبت به تهدیدهای ترامپ انتقاد کرد. عراقچی اظهارات تهدیدآمیز مقامات آمریکایی علیه ایران را غیرقابل قبول، مغایر با اصول منشور و حقوق بین‌الملل و موجب پیچیده‌تر شدن شرایط جاری دانست و هشدار داد جمهوری اسلامی ایران هرگونه تعرض علیه تمامیت ارضی و حاکمیت و منافع ملی ملت ایران را با سرعت و قاطعیت پاسخ خواهد داد. عراقچی با یادآوری مسئولیت همه دولت‌های عضو سازمان ملل متحد برای پاسداری از حاکمیت قانون

پیش‌بینی‌ها حاکی از این است که معاونان وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران، کاظم غریب‌آبادی و مجید تخت‌روانچی از طرف ایران و استیو ویتکاف، فرستاده ویژه دونالد ترامپ در امور خاورمیانه مذاکره کنندگان دو طرف باشند. هفته گذشته ویتکاف در پاسخ به یکی از پیام‌های وزیر خارجه ایران در شبکه اجتماعی ایکس نوشت «عالی»، هر چند این پیام پس از ساعتی پاک شد

حتی تولهسی گایارد، مدیر اطلاعات ملی ایالات متحده نیز اخیراً این مورد را کاملاً مورد تصدیق قرار داد.»

مذاکره همچنان غیر مستقیم

به‌رغم پاسخ ایران به نامه دونالد ترامپ، تهران همچنان تأکید دارد که مذاکره مستقیمی میان ایران و آمریکا انجام نخواهد شد. روز ۱۹ بهمن ۱۴۰۳ مقام‌عظم رهبری در جمع فرماندهان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران با اشاره به سابقه دولت دونالد ترامپ در نقش تعهدات و خروج از برجام گفته بودند: «مذاکره با چنین دولتی غیرعاقلاًنه، غیرهوشمندانه و غیرشفارمندانه است و با آن نباید مذاکره کرد.» این سخنان چند روز بعد از آن بیان شد که دونالد ترامپ یادداشت ریاست جمهوری احیای فشار حداکثری علیه ایران را امضا کرد و وزارت خزانه‌داری آمریکا تحریم‌های جدیدی را علیه افراد و نهاد‌های ایران در این چارچوب اعمال کرد. از آن زمان تهران تأکید کرده است که تحت فشار و تحریم حاضر به مذاکره با آمریکا نخواهد بود. یک‌شنبه ۱۰ فروردین ماه مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور اسلامی ایران در جلسه هیئت دولت با اشاره به اینکه پاسخ جمهوری اسلامی ایران به نامه رئیس‌جمهور آمریکا، از طریق کشور عمان به دست آنها رسیده است، گفت: «در این پاسخ اگر چه موضوع مذاکره مستقیم میان دو طرف رد شده، اما عنوان شده مسیر مذاکره غیر مستقیم باز است و تأکید شده ایران هیچ‌گاه از مذاکره پرهیز نداشته و این فقط بدعهدی‌ها بوده که باعث بروز مشکل در این مسیر شده که باید جبران شده و اعتمادها بازسازی شوند؛ این، نوع رفتار آمریکایی‌هاست که ادامه مسیر مذاکره را مشخص می‌کند.» با این حال، دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا در جمع خبرنگاران گفته است که ترجیح می‌دهد مذاکرات مستقیمی با ایران داشته باشد. رئیس‌جمهور آمریکا صبح جمعه در جمع خبرنگاران که او را درون هواپیمای ریاست جمهوری آمریکا همراهی می‌کردند، گفت: «به نظر بهتر است مذاکرات مستقیم داشته باشیم. سرعت انجام می‌شود و شما طرف مقابل را خیلی بهتر از این می‌فهمید که بخواید از طریق واسطه‌ها مذاکره کنید.» دونالد ترامپ درباره چگونگی مذاکره گفت: «آنها می‌خواهند از میانجی استفاده کنند، فکر نمی‌کنم دیگر صورتاً این طور باشد.» او گفت: «به نظر آنها نگران هستند، احساس می‌کنند آسیب‌پذیر هستند و من نمی‌خواهم چنین احساسی داشته باشند.» به نوشته پایگاه خبری اکسیوس، هرچند دونالد ترامپ مذاکره مستقیم با ایران را ترجیح می‌دهد، اما احتمال پذیرش فرمت پیشنهادی ایران را رد نکرده است و واشنگتن اعتراضی به میانجی‌گری عمان در چنین مذاکراتی ندارد. لسورا روزن، خبرنگار آمریکایی در گزارشی به نقل از مقام‌های ایرانی نوشته است که ایران برای مذاکرات غیر مستقیم با آمریکا آماده می‌شود و اگر پیشرفتی در زمینه تعیین فرمت مذاکرات ایجاد شود، ایران برای انجام چنین مذاکراتی، احتمالاً در عمان آماده است. یک منبع ایرانی به لورا روزن گفته است که این مذاکرات ممکن است در دو یا سه هفته آینده آغاز شود. یک مقام آمریکایی به لورا روزن گفته است که آمریکا ترجیح می‌دهد مذاکرات مستقیمی بین افرادی که صاحب اختیار و تصمیم هستند شکل بگیرد. به گفته منابع ایرانی اگر مذاکرات غیر مستقیم شکل بگیرد، مذاکرات علنی نخواهد شد. به گفته این منبع ایرانی احتمالاً نمایندگان ایران دو معاون وزیر امور خارجه، مجید تخت‌روانچی و کاظم غریب‌آبادی خواهند بود. وال استریت ژورنال در گزارشی نوشته است ویتکاف، نماینده ویژه دولت ترامپ در امور خاورمیانه، احتمالاً بخشی از تلاش‌های مذاکره خواهد بود؛ هر چند هیچ تیم یا مکان خاصی برای مذاکرات اعلام نشده است.

سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در مصاحبه‌ای با شبکه خبری المیادین در خصوص نوع مذاکره با آمریکا گفته بود «پنجره دیپلماتی همواره باز است اما تهران هرگز وارد هیچ نوع مذاکرات مستقیم با آمریکا تحت فشار و تهدید نمی‌شود.» او همچنین در پیامی که در شبکه‌های اجتماعی ارسال شده بود، خطاب به رئیس‌جمهور آمریکا تأکید کرد: «تعامل دیپلماتیک در گذشته کارایی خود را نشان داده و هنوز هم می‌تواند کارساز باشد اما، باید برای همه روشن شود که اصولاً چیزی به نام گزینه نظامی وجود ندارد، چه رسد به راه حل نظامی. ناگامی‌های فاجعه‌بار در منطقه‌ها ما که بیش از ۷ تریلیون دلار برای دولت‌های قبلی ایالات متحده هزینه داشته، به اندازه کافی گویاست.» استیو ویتکاف، فرستاده ویژه دونالد ترامپ در امور خاورمیانه که نقش چشمگیری در رسیدن به آتش‌بس غزه داشت، در واکنش به پیام وزیر امور خارجه ایران در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «عالی». هر چند این پیام در حساب کاربری شخصی ویتکاف ساعتی بعد پاک شد.

تهدیدهای آمریکا علیه ایران

روز یکشنبه ۱۰ فروردین دونالد ترامپ رئیس‌جمهور ایالات متحده آمریکا در گفت‌وگو با شبکه «ان‌بی‌سی‌نوز» آمریکا با لحنی تهدیدآمیز علیه ایران مدعی شد: «اگر با ایران به توافق نرسیم و ضمانتی برای عدم ساخت سلاح هسته‌ای توسط ایران دریافت

